

ADVANTAGES OF USING VIDEO CAMERAS IN CHEMISTRY EDUCATION

XO'JAYEVA XURRIYAT XAJIBOYEVNA

Toshkent shahar, Shayxontohur tumani

316-maktab kimyo fani o'qituvchisi

Abstract. This article covers the issues of using video lessons in chemistry education processes. Also, information is provided about the pedagogical and psychological requirements for creating video lessons, the importance of using video lessons in improving students' information literacy.

Key words: educational system, modern education, chemical education, ICT, video lessons, educational processes, teacher's activity.

Annotasiya

Ushbu maqolada kimyo ta'limi jarayonlarida videodarslardan foydalanish masalalari yoritilgan. Shuningdek, videodarslarni yaratishga qo'yilgan pedagogik, psixologik talablar, o'quvchilarning axborot savodxonligini oshirishda videodarslardan foydalanishning ahamiyati haqida ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim tizimi, zamonaviy ta'lim, kimyo ta'limi, AKT, videodarslar, ta'lim jarayonlari, o'qituvchi faoliyati.

Hozirgi vaqtda ta'lim tizimini kompleks o'rganish bo'yicha o'tkazilgan tahlil natijalari asosida berilgan xulosalarga ko'ra ta'lim tizimida o'qitilayotgan ko'pgina fanlar, xususan, kimyo fanini o'qitish jarayonida nazariya va amaliyot yaxlitligi yetarli darajada ta'minlanmaganligini ko'rish mumkin. Dars jarayonlarida o'qituvchilar tomonidan an'anaviy o'qitish uslublaridan foydalanilganda ayrim o'quvchilar mavzuni to'laligicha, chuqurroq o'zlashtirsa, ayrim o'quvchilar esa mavzularni talab darajasida o'zlashtira olmayotganliklari ma'lum bo'ldi. Chunki o'qituvchi tomonidan fanga doir maqbul variantdagi ma'lumotlarni tanlab olish

uchun ko‘plab vaqt mobaynida adabiyotlarni ko‘rib chiqish va o‘rganish zarur bo‘ladi.

Ta‘lim muassasasi o‘qituvchisining malakasi maxsus va pedagogik fanlar bilan yoritiladigan ikki qirraga ega bo‘lishi lozim va u doimo: “Nima uchun o‘qitish kerak?”, ”Qanday o‘qitish kerak?” degan savollarga javob topishi, shuningdek, ta‘lim-tarbiya xususiyatlari e‘tiborga olingan bilimlarga asoslangan bo‘lishi lozim.

Umumta‘lim maktablaridagi barcha fanlar qatori kimyo fanida ham axborotlar ko‘lami vaqt o‘tgan sari kengayib bormoqda. Darsliklarda keltirilgan ma‘lumotlar ayrim o‘quvchilar o‘zlashtirishlari uchun qiyinchiliklar tug‘diradi. Shuningdek yangi ma‘lumotlarni xotiralarida uzoq muddat saqlanib qolishi ham dolzarb muammolardan biri deya olamiz. Zero, o‘quvchilar olgan bilimlari amaliyotda, hayot faoliyatlarida foydalana olmas ekanlar, berilgan bilimlarni samarasiz deyishimiz mumkin. Bu kabi muammolarni eng maqbul yechimi sifatida kimyo ta‘limi jarayonlarida zamonaviy axborot kommunikatsion texnologiyalaridan, xususan videodarslardan foydalanish hisoblanadi. Psixologlarning ta‘kidlashicha, shaxs manbani o‘qiganda – 10%, ma‘lumotni, eshitganida – 20%, jarayonni ko‘rganda – 30%, jarayonni ko‘rib, ular to‘g‘risida ma‘lumot eshitganda – 50% hajmdagi ma‘lumotlarni yodda saqlab qoladi.

Zamonaviy ta‘lim kimyo fani o‘qituvchidan har qanday AKTdan samarali va o‘rinli foydalanishni taqozo etadi. Zero, zamonaviy o‘quvchilar - bu yuqori texnologiyalarning farzandlari, faqatgina darslik bilan chegarangan darslar ular uchun qiziqarsiz va tushunarsiz bo‘lib qolishi mumkin. Xo‘sh, bunday vaziyatda o‘qituvchi nima qilishi kerak? Bunday vaziyatda o‘qituvchi o‘zgaruvchan voqelikka moslashishni, raqamli texnologiyalar va ularning mahsulotlarini o‘quv jarayonida ishlatishni o‘rganishi kerak.

Kimyo darslarida videodarslar o'quvchilar uchun quyidagi bir nechta ijobiy imkoniyatlarni yaratadi.

-kompyuter texnologiyalaridan foydalanilganda o'quvchilar katta miqdordagi topshiriqlarni tez bajarishga ulguradilar, vaqtni tejay oladilar;

-o'qituvchi va o'quvchilarning kompyuter oldida mustaqil ish shaklida mashg'ulotlar bajarish imkoniyatini beradi;

-o'quvchilar mavzularni mustaqil o'zlashtirishlariga yordam beradi;

-videodars o'quvchilarda mavzularning mazmun mohiyatiga diqqatini jalb etadi;

-dars jarayonida o'quvchilarga tushunarsiz bo'lib qolgan ma'lumotlar videodarslarni qayta ko'rish orqali chuqurroq o'zlashtiriladi va boshqalar.

Inson fizionomiyasi yangi mavzuga doir ma'lumotlarni eshitib, so'ng uni tahlil qilish bilan mashg'ul bo'ladi. Ayrim o'quvchilar tahlil qilingan vaqt davomida o'qituvchi tomonidan berilayotgan ma'lumotlarni sustroq e'tibor bilan o'tkazib yuboradi. Natijada yangi mavzuni o'quvchilar tomonidan to'liq o'zlashtirish samaradorligi pastroq bo'ladi. Videodarsni qayta ko'rish orqali esa yangi mavzuni yanada yaxshiroq mustaxkamlay oladilar.

Ta'lim jarayonlarida videodarslardan foydalanishning yana bir ijobiy xususiyati, bu o'quvchilar tomonidan mavzularni o'zlashtirish jarayonining o'sishiga yordam berishidir. Videodarslarni tomosha qilib, o'quvchilar o'quv jarayonida yanada faolroq ishtirok etadilar va ularga mavzular bo'yicha berilgan interfaol topshiriqlarni bajarishlari osonlashadi.

Dars jarayonlarida videodarslardan foydalanilganda yangi ma'lumotni qabul qilish jarayoni fanlarga qiziquvchi o'quvchilar orasida, balki fanlarga qiziqishi kamroq bo'lgan o'quvchilar orasida ham kuchayadi. Videodarsni tomosha qilish darslik bilan o'tirishdan va shunchaki matnni o'qishdan ko'ra qiziqarliroq.

O'qituvchi videodarsdan foydalanar ekan, ushbu videodarsning tayyor versiyasiga moslashishi yoki shu kabi videodarsni o'zi yaratishi maqsadga muvofiq bo'ladi. Videodarslarning yana bir o'ziga xos xususiyati, o'quvchi darsda ishtirok eta olmaganida mavzuni mustaqil ravishda ko'rib chiqish imkoniyati yaratiladi.

O'qituvchi va o'quvchi o'tkazib yuborilgan mavzu bo'yicha bo'shliqni to'ldirish uchun qulay vaqtni izlashga hojat yo'q, ya'ni o'quvchi videodars orqali istagan vaqtda mavzuni mustaqil ravishda ko'rib chiqishi va o'zlashtirishi mumkin, bu jarayonda qiyinchiliklar yoki savollar yuzaga kelganda ularni o'qituvchi bilan muhokama qilishi mumkin bo'ladi.

Bugungi kunda kimyo fanidan ham bir qancha mavzular bo'yicha videodarslar yatarilgan bo'lib, ulardan dars jarayonlarida samarali foydalanilmoqda. Zero zamonaviy ta'lim sharoitida o'quvchilarning mustaqil ishlash va o'rganish faoliyatini oshirish, ularning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish ilg'or innovatsion pedagogik texnologiyalardan hamda yangi avlod elektron video darslaridan foydalanishni taqozo etmoqda. Shunday qilib, videodarslar darsning bir qismidagina foydalanilishiga qaramasdan, o'quvchilar ma'lumotlarni raqamli vositalar orqali oladilar, uni idrok qilishni o'rganadilar va amalda qo'llaydilar.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar., Toshkent – 2008.
2. Davletshin M.G., Do'stmuxammedova Sh. Yosh davrlari va pedagogik psixologiya. - T.: «Jahon print», 2009.
3. N.Muslimov, D.Sayfurov, M.Usmonboyeva, A.To'raev. WEB texnologiya asosida elektron axborot ta'lim resurslarini yaratish va ularni amaliyotga joriy etish. Toshkent – 2015. 17-19 bet.
4. Narzullaevna A. D. METHODOLOGICAL ASPECTS OF THE USE OF COMPUTER TECHNOLOGIES IN TEACHING GEOGRAPHY.

<https://conferencea.org>

4. https://scholar.google.ru/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Ogr7wPkAAAAJ&citation_for_view=Ogr7wPkAAAAJ:9yKSN-GCB0IC

5. https://scholar.google.ru/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Ogr7wPkAAAAJ&citation_for_view=Ogr7wPkAAAAJ:2osOgNQ5qMEC

6. https://scholar.google.ru/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Ogr7wPkAAAAJ&citation_for_view=Ogr7wPkAAAAJ:u-x6o8ySG0sC